Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

8. juni 2017 *

»Præjudiciel forelæggelse — landbrug — markedsføring af plantebeskyttelsesmidler — direktiv 2008/69/EF — artikel 3, stk. 2 — procedure for medlemsstaternes revurdering af godkendte plantebeskyttelsesmidler — frist — uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner«

I sag C-293/16

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunal Supremo (den øverste domstol, Spanien) ved afgørelse af 5. maj 2016, indgået til Domstolen den 25. maj 2016, i sagen:

Sharda Europe BVBA

mod

Administración del Estado,

Syngenta Agro SA,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Juhász, og dommerne C. Vajda og C. Lycourgos (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at der er afgivet indlæg af:

— den spanske regering ved M.A. Sampol Pucurull, som befuldmægtiget,

— Europa-Kommissionen ved I. Galindo Martín og F. Moro, som befuldmægtigede,

afsagt følgende

* Processprog: spansk.

Dom

1 Den præjudicielle anmodning vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 2, i Kommissionens direktiv 2008/69/EF af 1. juli 2008 om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF for at optage clofentezin, dicamba, difenoconazol, diflubenzuron, imazaquin, lenacil, oxadiazon, picloram og pyriproxyfen som aktivstoffer (EUT 2008, L 172, s. 9).

2 Denne anmodning er blevet fremsat i en sag mellem Sharda Europe BVBA (herefter »Sharda«) og Syngenta Agro SA (herefter »Syngenta«) vedrørende en procedure for revurdering af et plantebeskyttelsesmiddel, som er registreret i Shardas navn.

Retsforskrifter

Direktiv 2008/66/EF

3 Artikel 3, stk. 2, i Kommissionens direktiv 2008/66/EF af 30. juni 2008 om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF for at optage bifenox, diflufenican, fenoxaprop-P, fenpropidin og quinoclamin som aktivstoffer (EUT 2008, L 171, s. 9) bestemmer:

»Uanset stk. 1 revurderer medlemsstaterne for hvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder bifenox, diflufenican, fenoxaprop-P, fenpropidin og quinoclamin, enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til [Rådets direktiv 91/414/EØF af 15. juli 1991 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler (EFT 1991, L 230, s. 1)] pr. 31. december 2008 midlet i overensstemmelse med de ensartede principper i bilag VI til direktiv 91/414/EØF på grundlag af et dossier, der opfylder kravene i bilag III til nævnte direktiv, idet der samtidig tages højde for del B i bilag I til direktivet vedrørende bifenox, diflufenican, fenoxaprop-P, fenpropidin og quinoclamin. På grundlag af den vurdering fastslår medlemsstaterne, om midlet opfylder kravene i artikel 4, stk. 1, litra b)-e), i direktiv 91/414/EØF.

[…]«

Direktiv 2008/69

4 Følgende fremgår af syvende betragtning til direktiv 2008/69:

»Uden at det berører de forpligtelser, der i henhold til direktiv 91/414/EØF følger af, at et aktivstof optages i bilag I, bør medlemsstaterne have en frist på seks måneder efter optagelsen til at tage eksisterende godkendelser af plantebeskyttelsesmidler, der indeholder de aktivstoffer, der er opført på listen i bilaget til nærværende direktiv, op til fornyet overvejelse for at sikre, at kravene i direktiv 91/414/EØF, navnlig i artikel 13, og de relevante betingelser i bilag I er opfyldt. Medlemsstaterne bør, alt efter hvad der er relevant, ændre, erstatte eller tilbagekalde eksisterende godkendelser i henhold til direktiv 91/414/EØF. Uanset ovenstående frist bør der afsættes en længere periode til indgivelse og vurdering af det fuldstændige dossier, jf. bilag III, for hvert plantebeskyttelsesmiddel og for hvert enkelt påtænkt anvendelsesformål i overensstemmelse med de ensartede principper i direktiv 91/414/EØF.«

5 Artikel 3 i direktiv 2008/69 bestemmer:

»1. Om nødvendigt ændrer eller tilbagekalder medlemsstaterne i henhold til direktiv 91/414/EØF senest den 30. juni 2009 eksisterende godkendelser af plantebeskyttelsesmidler, der indeholder de i bilaget opførte stoffer som aktivstoffer.

Inden da skal medlemsstaterne navnlig kontrollere, at betingelserne i bilag I til direktiv 91/414/EØF vedrørende de i bilaget opførte aktivstoffer er overholdt, dog ikke betingelserne i del B vedrørende disse aktivstoffer, og at indehaveren af godkendelsen er i besiddelse af eller har adgang til et dossier, der opfylder kravene i bilag II til direktivet, jf. betingelserne i direktivets artikel 13.

2. Uanset stk. 1 revurderer medlemsstaterne for hvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder et af de i bilaget opførte aktivstoffer, enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til direktiv 91/414/EØF pr. 31. december 2008, midlet i overensstemmelse med de ensartede principper i bilag VI til direktiv 91/414/EØF på grundlag af et dossier, der opfylder kravene i bilag III til nævnte direktiv, idet der samtidig tages højde for del B i bilag I til direktivet vedrørende de i bilaget opførte aktivstoffer. På grundlag af den vurdering fastslår medlemsstaterne, om midlet opfylder kravene i artikel 4, stk. 1, litra b)-e), i direktiv 91/414/EØF.

[…]«

Direktiv 2008/70/EF

6 Artikel 3, stk. 2, i Kommissionens direktiv 2008/70/EF af 11. juli 2008 om ændring af Rådets direktiv 91/414 for at optage tritosulfuron som aktivstof (EUT 2008, L 185, s. 40) fastsætter:

»Uanset stk. 1 revurderer medlemsstaterne for hvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder tritosulfuron, enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til direktiv 91/414/EØF pr. 30. november 2008, midlet i overensstemmelse med de ensartede principper i bilag VI til direktiv 91/414/EØF på grundlag af et dossier, der opfylder kravene i bilag III til nævnte direktiv, idet der samtidig tages højde for del B i bilag I til direktivet vedrørende tritosulfuron. På grundlag af den vurdering fastslår medlemsstaterne, om midlet opfylder kravene i artikel 4, stk. 1, litra b)-e), i direktiv 91/414/EØF.

[…]«

Direktiv 2010/28/EU

7 Artikel 3, stk. 2, i Kommissionens direktiv 2010/28/EU af 23. april 2010 om ændring af Rådets direktiv 91/414 for at optage metalaxyl som aktivstof (EUT 2010, L 104, s. 57) fastsætter:

»Uanset stk. 1 revurderer medlemsstaterne for hvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder metalaxyl, enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til direktiv 91/414/EØF pr. 30. juni 2010, midlet i overensstemmelse med de ensartede principper i bilag VI til direktiv 91/414/EØF på grundlag af et dossier, der opfylder kravene i bilag III til nævnte direktiv, idet der samtidig tages højde for del B i bilag I til direktivet vedrørende metalaxyl. På grundlag af den vurdering fastslår medlemsstaterne, om midlet opfylder kravene i artikel 4, stk. 1, litra b)-e), i direktiv 91/414/EØF.

[…]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

8 Den 14. januar 2009 indgav Sharda i medfør af artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69 en anmodning om revurdering af den udstedte markedsføringsgodkendelse for plantebeskyttelsesmidlet »Core«, som indeholdt difenoconazol, der er et af de aktivstoffer, som er opført i bilaget til dette direktiv. Anmodningen blev imødekommet af de kompetente nationale myndigheder.

9 Syngenta klagede til Secretaría General Técnica del Ministerio de Medio Ambiente, Rural y Marino (det tekniske sekretariat under miljø-, landbrugs- og fiskeriministeriet) og krævede, at godkendelsen af plantebeskyttelsesmidlet »Core« blev trukket tilbage. Ifølge Syngenta var anmodningen om revurdering af dette middel blevet indgivet efter den 31. december 2008, der ifølge virksomheden var fristen for at indgive en sådan anmodning om revurdering i henhold til artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69. Det tekniske sekretariat afviste klagen ved afgørelse af 20. januar 2011.

10 Syngenta anlagde herefter sag til prøvelse af denne afgørelse ved Tribunal Superior de Justicia de Madrid (øverste regionale domstol i Madrid), som ved dom af 25. oktober 2013 annullerede proceduren for revurdering af plantebeskyttelsesmidlet »Core« med den begrundelse, at anmodningen om revurdering var blevet indgivet efter udløbet af fristen i artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69.

11 Sharda har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Tribunal Supremo (den øverste domstol, Spanien) og anført, at datoen i artikel 3, stk. 2, ikke var til hinder for, at der blev indgivet anmodninger om revurdering efter den 31. december 2008.

12 Syngenta har gjort gældende, at da artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69 udgør en præceptiv bestemmelse, som ikke kan fortolkes anderledes, burde den anmodning om revurdering, som Sharda fremsatte den 14. januar 2009, dvs. efter udløbet af fristen i bestemmelsen, aldrig have været imødekommet.

13 Den forelæggende ret anser det for nødvendigt for at kunne afgøre den tvist, som er indbragt for retten, at fastslå, hvorvidt den i artikel 3, stk. 2, omhandlede frist er en absolut frist, eller hvorvidt der er tale om en frist, som medlemsstaterne kan forlænge af objektive grunde om force majeure eller i henhold til national ret.

14 Under disse omstændigheder har Tribunal Supremo (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal den dato af 31. december 2008, som er indeholdt i artikel 3, stk. 2, i [direktiv 2008/69], i den spanske sprogversion, forstås som udløbet af fristen for, hvornår medlemsstaterne senest kan foretage en revurdering, eller som datoen for, hvornår de aktivstoffer, som skal revurderes, senest skal være optaget i bilag I til [direktiv 91/414], eller som slutdatoen for, hvornår anmodningen om optagelse kan indgives?

2) Er udtrykket »pr. 31. december 2008« i artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69 en endelig frist som følge af det formål, der kan udledes af direktiv 91/414[…], og hvorefter medlemsstaterne ikke kan [forlænge fristen og fastsætte en frist, der er senere end den i direktiv 2008/69 fastsatte]?

3) Såfremt fristen kan forlænges, skal den da forlænges af objektive grunde om force majeure, eller betyder det forhold, at medlemsstaterne er tillagt et mandat i artikel 3, at de kan forlænge fristen i henhold til deres nationale lovgivninger i overensstemmelse med de forudsætninger og krav, som kan udledes heraf?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Om det første spørgsmål

15 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2008/69 skal fortolkes således, at datoen 31. december 2008, som er fastsat heri, er fristen for, hvornår medlemsstaterne senest kan foretage den i artikel 3, stk. 2, første afsnit, omhandlede revurdering af et allerede godkendt plantebeskyttelsesmiddel, som indeholder et af de i direktivets bilag nævnte aktivstoffer, eller fristen for at indgive en hertil svarende anmodning om

revurdering eller endog fristen for, hvornår alle de aktivstoffer, som plantebeskyttelsesmidlet indeholder, bortset fra de i bilaget til direktiv 2008/69 nævnte stoffer, skal være optaget på listen i bilag I til direktiv 91/414, for at der opstår en forpligtelse til at foretage en revurdering af midlet.

16 Artikel 3, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2008/69, som ønskes fortolket, bestemmer, at »[…] medlemsstaterne [revurderer] for hvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder et af de i bilaget opførte aktivstoffer, enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til direktiv 91/414/EØF pr. 31. december 2008, midlet i overensstemmelse med de ensartede principper i bilag VI til direktiv 91/414/EØF […]«.

17 Som den forelæggende ret har bemærket, må det fastslås, at der foreligger en uoverensstemmelse mellem den spanske version af artikel 3, stk. 2, første punktum, i direktiv 2008/69 og de øvrige sprogversioner.

18 Den spanske version af denne bestemmelse, hvorefter »todo producto fitosanitario autorizado […] será objeto de una nueva evaluación, a más tardar, el 31 de diciembre de 2008«, synes at føre til en fortolkning, hvorefter datoen 31. december 2008 udgør fristen for, hvornår medlemsstaterne senest kan foretage en revurdering som omhandlet i denne bestemmelse af ethvert godkendt plantebeskyttelsesmiddel, som indeholder et af de aktivstoffer, der er nævnt i direktivets bilag enten som eneste aktivstof eller som ét af flere aktivstoffer, som alle er optaget i bilag I til direktiv 91/414.

19 Den tyske (»die sämtlich bis spätestens 31 Dezember 2008 in Anhang I der Richtlinie 91/414/EWG aufgeführt waren«), engelske (»all of which were listed in Annex I to Directive 91/414/EEC by 31 December 2008 at the latest«) og franske (»toutes inscrites à l'annexe I de la directive 91/414/CEE au plus tard le 31 décembre 2008«) version af artikel 3, stk. 2, første punktum, i direktiv 2008/69 fører derimod til en fortolkning, hvorefter datoen den 31. december 2008 henviser til optagelsen af de aktive stoffer, der er indeholdt i det godkendte plantebeskyttelsesmiddel, som medlemsstaterne skal revurdere i overensstemmelse med forskrifterne i artikel 3, stk. 2. Det samme gælder bl.a. for den græske, italienske og nederlandske version af denne bestemmelse.

20 Det fremgår nærmere bestemt af ordlyden af samtlige sprogversioner, med undtagelse af den spanske version, at det pågældende plantebeskyttelsesmiddel skal revurderes, såfremt alle de aktivstoffer, midlet består af, som ét af dem, der er nævnt i bilaget til direktiv 2008/69, var blevet optaget i bilag I til direktiv 91/414 senest den 31. december 2008.

21 Det bemærkes, at det følger af Domstolens faste retspraksis, at den formulering, der er anvendt i en af sprogversionerne af en EU-retlig bestemmelse, ikke kan tjene som eneste grundlag for bestemmelsens fortolkning eller tillægges større betydning end de øvrige sprogversioner. Nødvendigheden af en ensartet anvendelse og dermed fortolkning af en EU-retsakt udelukker nemlig, at denne betragtes isoleret i en af sine versioner, idet det tværtimod er påkrævet, at den fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er en del af (jf. bl.a. dom af 27.10.1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, præmis 14, og af 17.3.2016, Kødbranchens Fællesråd, C-112/15, EU:C:2016:185, præmis 36).

22 I den henseende bemærkes for det første, at direktiv 2008/69 trådte i kraft den 1. januar 2009. Det ville imidlertid være uforeneligt med direktivets tidsmæssige anvendelsesområde at fortolke artikel 3, stk. 2, første afsnit, således, at det kræves, at de i bestemmelsen omhandlede revurderinger blev foretaget inden den 31. december 2008, eller at tilsvarende anmodningerne om revurdering blev indgivet seneste denne dato, dvs. inden direktivet trådte i kraft.

23 For det andet bemærkes, at det fremgår af syvende betragtning til direktiv 2008/69, at fristen på seks måneder bør fraviges for indgivelsen og vurderingen af det fuldstændige dossier som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 2. I overensstemmelse med denne betragtnings første punktum begynder fristen at løbe fra optagelsen af et aktivstof i bilag I til direktiv 91/414, dvs. fra ikrafttrædelsen af

direktiv 2008/69, som regulerer optagelsen. Da sidstnævnte direktiv trådte i kraft den 1. januar 2009, henviser syvende betragtning til en dato efter den 30. juni 2009 for indgivelse og vurdering af det fuldstændige dossier, som omhandlet i direktivets artikel 3, stk. 2. Det følger heraf, at datoen 31. december 2008 som nævnt i artikel 3, stk. 2, til direktiv 2008/69 ikke kan udgøre fristen for revurdering af et plantebeskyttelsesmiddel som omhandlet i denne bestemmelse.

24 For det tredje skal der som angivet af Kommissionen i de skriftlige indlæg henvises til direktiv 2008/66, 2008/70 og 2010/28, der som direktiv 2008/69 alle ændrer direktiv 91/414 for at optage aktivstoffer i bilag I, og som alle indeholder en artikel 3, stk. 2, der ikke er forskellig fra artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69 for så vidt angår datoen og det eller de aktivstoffer, som bestemmelsen vedrører. Ordlyden af artikel 3, stk. 2, i hvert af disse direktiver, herunder i den spanske version, svarer til ordlyden af de sprogversioner af artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69, der er nævnt i nærværende doms præmis 19, og hvoraf det klart fremgår, at datoen i artikel 3, stk. 2, i samtlige direktiver er fristen for, hvornår alle de aktivstoffer, som plantebeskyttelsesmidlet, der i øvrigt indeholder et af de aktivstoffer, som er opført i bilaget til hvert af disse direktiver, indeholder, skal være optaget på listen i bilag I til direktiv 91/414, for at der opstår en forpligtelse til at foretage en revurdering af midlet.

25 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2008/69 skal fortolkes således, at for et allerede godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder et af de i direktivets bilag opførte aktivstoffer, er datoen 31. december 2008, som er fastsat heri, fristen for, hvornår alle aktivstoffer i plantebeskyttelsesmidlet, bortset fra de i bilaget til direktiv 2008/69 nævnte stoffer, skal være optaget på listen i bilag I til direktiv 91/414, for at der opstår en forpligtelse til at foretage den i artikel 3, stk. 2, første afsnit, omhandlede revurdering af midlet.

Om det andet og det tredje spørgsmål

26 Det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål hviler på den forudsætning, at datoen 31. december 2008 i artikel 3, stk. 2, i direktiv 2008/69 er fristen for at fremsætte en anmodning om, at der foretages den i bestemmelsen omhandlede revurdering af et plantebeskyttelsesmiddel. Imidlertid fremgår det af besvarelsen af det første spørgsmål, at den omhandlede dato ikke svarer til en sådan frist.

27 Det følger heraf, at det er ufornødent at besvare den forelæggende rets andet og tredje spørgsmål.

Sagsomkostninger

28 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 2, første afsnit, i Kommissionens direktiv 2008/69/EF af 1. juli 2008 om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF for at optage clofentezin, dicamba, difenoconazol, diflubenzuron, imazaquin, lenacil, oxadiazon, picloram og pyriproxyfen som aktivstoffer, skal fortolkes således, at for et allerede godkendt plantebeskyttelsesmiddel, der indeholder et af de i direktivets bilag opførte aktivstoffer, er datoen 31. december 2008, som er fastsat heri, fristen for, hvornår alle aktivstoffer i plantebeskyttelsesmidlet, bortset fra de i bilaget til direktiv 2008/69 nævnte stoffer, skal være optaget

på listen i bilag I til Rådets direktiv 91/414/EØF af 15. juli 1991 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, for at der opstår en forpligtelse til at foretage den i artikel 3, stk. 2, første punktum, omhandlede revurdering af midlet.

Underskrifter